

AV'15

KONFERENCE
ASFALTOVÉ VOZOVKY 2015

Zkoušení vozovek a materiálů

Ing. Petr Hýzl, Ph.D.

Vysoké učení technické v Brně

24.11.-25.11. 2015, České Budějovice

Proč využívat laboratorní zkoušku Wehner/Schulze při návrhu obrusných vrstev

Ing. Jaroslava Dašková, Ph.D.

Ing. Pavla Nekulová

Vysoké učení technické v Brně

Leoš Nekula

Měření PVV, Vyškov

Zjišťování protismykových vlastností povrchu vozovek:

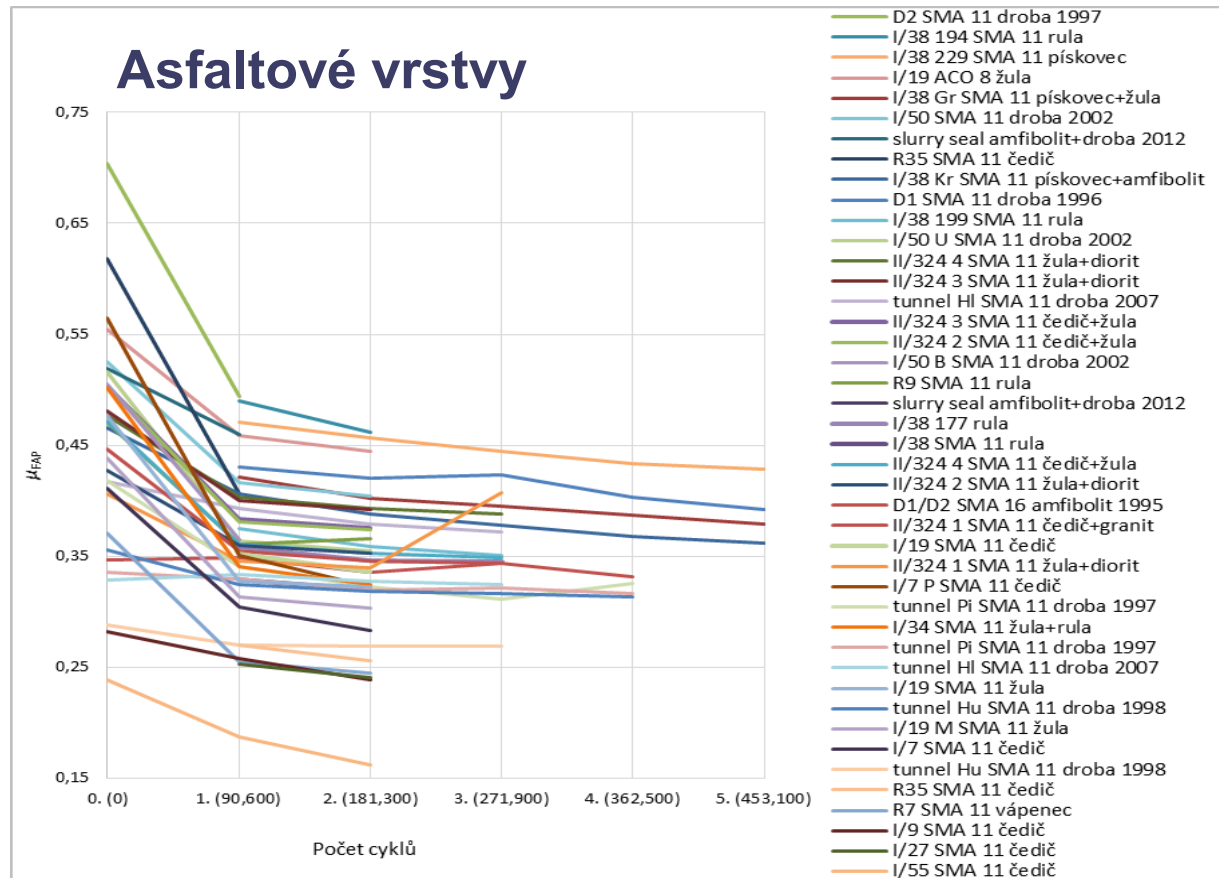
- ➔ po uvedení do provozu,
- ➔ na konci záruční doby – problémy u velmi zatížených komunikací

Zařízení Wehner/Schulze má velký potenciál pro ověření životnosti protismykových vlastností povrchu obrusné vrstvy v laboratoři u:

- ➔ nově navrhovaných asfaltových směsí,
- ➔ povrchových úprav cementobetonových krytů

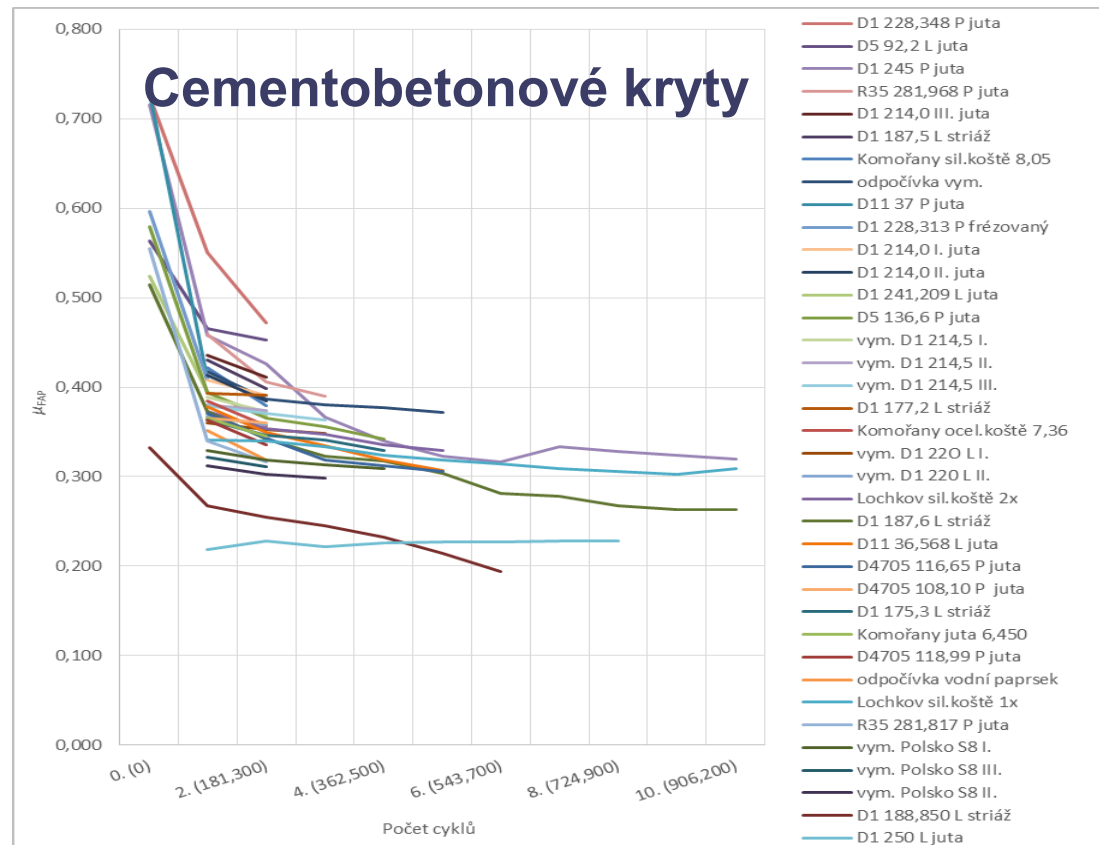

Součinitel tření povrchu μ_{FAP} v závislosti na počtu cyklů ohlazování

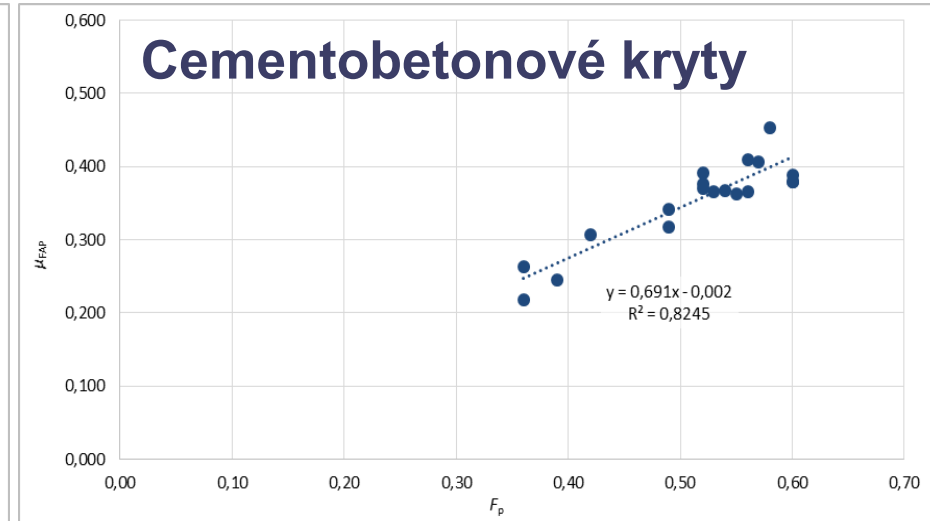
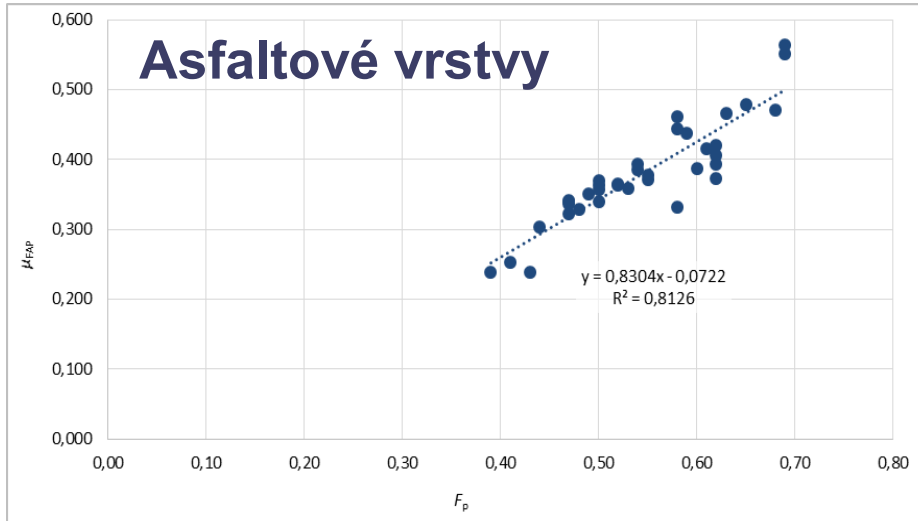
Kvalita protismykových vlastností u asfaltových vozovek je velmi závislá na použitém kamenivu ...droba, rula vs. vápenec, čedič

Součinitel tření povrchu μ_{FAP} v závislosti na počtu cyklů ohlazování

V posledních letech dochází k velmi rychlému zhoršení kvality protismykových vlastností CB vozovek upravených taženou jutou, 5 čemuž odpovídají i výsledky zjištěné zařízením Wehner/Schulze.

Srovnání zařízení Wehner/Schulze se zařízením TRT

Novým zařízením je možné predikovat vývoj protismykových vlastností v čase pro různé asfaltové směsi a povrchové úpravy CB krytů.

Součinitel tření μ_{FAP} zjištěný na zkušebních tělesech v laboratoři je možné přepočítat na součinitel podélného tření F_p a tedy hodnotit podle přílohy A normy ČSN 73 6177.

V současnosti je připravován přepočet počtu cyklů ohlazování zkušebního zařízení na dopravní zatížení TNV.

Změny vlastností silničních asfaltů způsobené stárnutím

Ing. Ondřej Dašek, Ph.D., Ing. Pavel Coufalík

Ing. Petr Hýzl, Ph.D.

Vysoké učení technické v Brně

Ing. Petr Špaček, Ing. Zdeněk Hegr

Skanska a.s. Olomouc

Ing David Matoušek

PRAGOPROJEKT a.s. Praha

Pro hodnocení stárnutí asfaltového pojiva použitého v asfaltových směsích byly na obalovnách odebrány:

- ➔ asfaltové směsi typu ACO 11
- ➔ asfaltová pojiva gradace 50/70 použitá pro výrobu směsí

Asfaltové směsi typu ACO 11 byly rozděleny vždy na dvě části,

➔ 1.část

- stanovení modulu tuhosti
- na zpětně získaném pojivu bylo provedeno stanovení penetrace, bodu měknutí, dyn. viskozity, komplexního smykového modulu a fázového úhlu)

➔ 2.část

- stárnutí BSA (Braunschweiger Alterung) – 96 hod při 80 °C
- stanovení modulu tuhosti
- na zpětně získaném pojivu bylo provedeno stanovení penetrace, bodu měknutí, dyn. viskozity, komplexního smykového modulu a fázového úhlu)

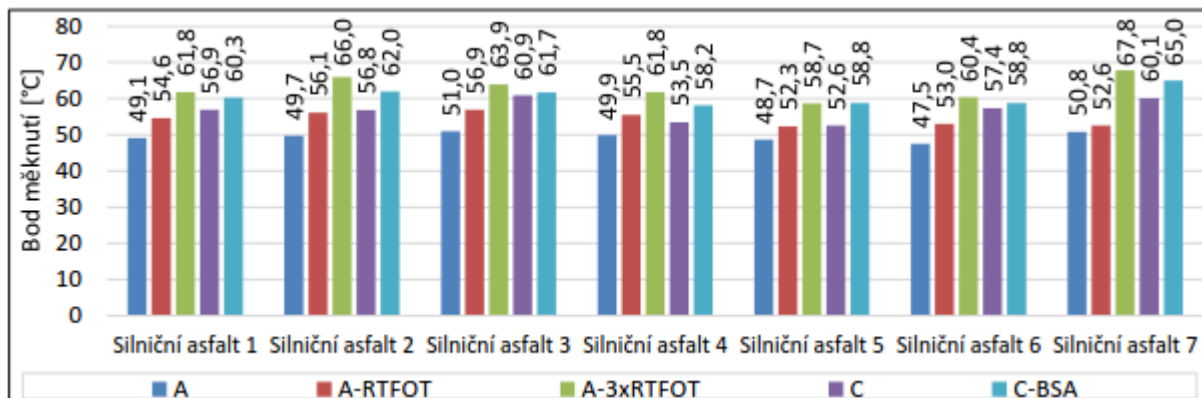
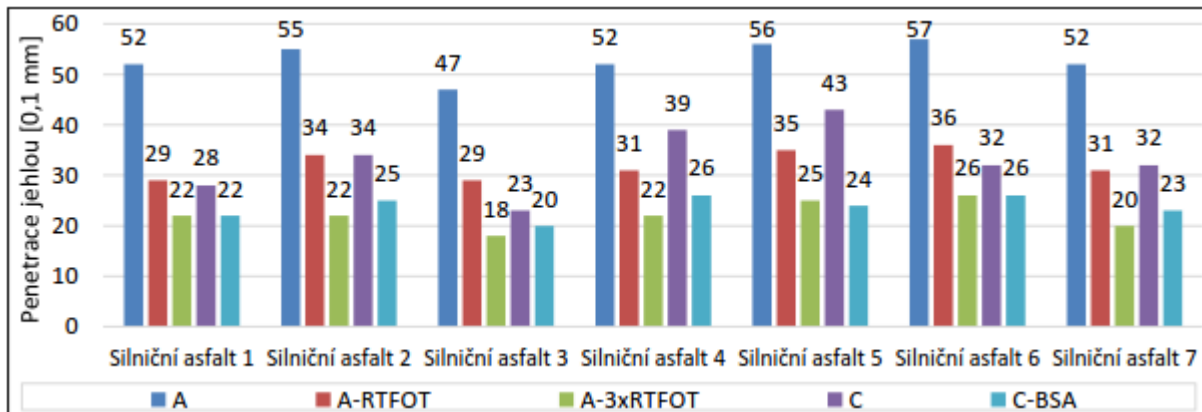

U asfaltových pojiv použitých pro výrobu směsí bylo provedeno:

- ➔ stanovení jejich vlastností**
- ➔ provedeno (krátkodobé) stárnutí metodou RTFOT
(75 minut při teplotě 163 °C)**
- ➔ provedeno (dlouhodobé) stárnutí modifikovanou metodou 3 x RTFOT
(225 minut při teplotě 163 °C)**

Následně byla takto získaná pojiva porovnávána.

A	...vlastnost před výrobou směsi,
A-RTFOT	...po stárnutí metodou RTFOT,
A-3xRTFOT	...po stárnutí modifikovanou metodou 3xRTFOT,
C	...vlastnost zpětně získaného pojiva z odebraných AS
C-BSA	...vlastnost zpětně získaného pojiva z odebraných AS, které byly zestárnuty metodou BSA

Po RTFOT - snížení penetrace o 36,8 % až 44,2 % (≥ 50 %),
- nárůst KK o 1,8 °C až 6,4 °C (11 °C).

Po 3xRTFOT - snížení penetrace o 54,4 % až 61,7 %
- nárůst KK o 10,0 °C až 17,0 °C. (v RVS max. 15 °C).

Ø penetrace po RTFOT je 32 p.j. a Ø KK 54,4 °C

Ø penetrace pojiv vydestilovaných z AS je 33 p.j. a Ø KK 56,9 °C

Metoda RTFOT výstižně modeluje krátkodobé stárnutí asfaltového pojiva.

Ø penetrace po 3xRTFOT je 22 p.j. a KK 62,9 °C

Ø penetrace po BSA je 24 p.j. a KK 60,7°C

Metoda modelování dlouhodobého stárnutí BSA ovlivňuje hodnoty empirických zkoušek o něco méně, než modelování stárnutí metodou 3xRTFOT.

Komplexní smykové moduly (50 °C, 1 Hz)

G* [MPa]	A	A-RTFOT	A-3xRTFOT	C	C-BSA
Silniční asfalt 1	7,07	17,84	50,76	25,62	44,87
Silniční asfalt 2	5,70	20,76	73,04	27,06	59,29
Silniční asfalt 3	8,43	23,54	89,53	54,10	60,75
Silniční asfalt 4	7,60	19,69	58,33	17,70	37,76
Silniční asfalt 5	6,65	13,75	37,31	13,05	32,99
Silniční asfalt 6	6,84	17,22	48,47	27,01	36,43
Silniční asfalt 7	9,30	31,63	109,86	34,68	67,24

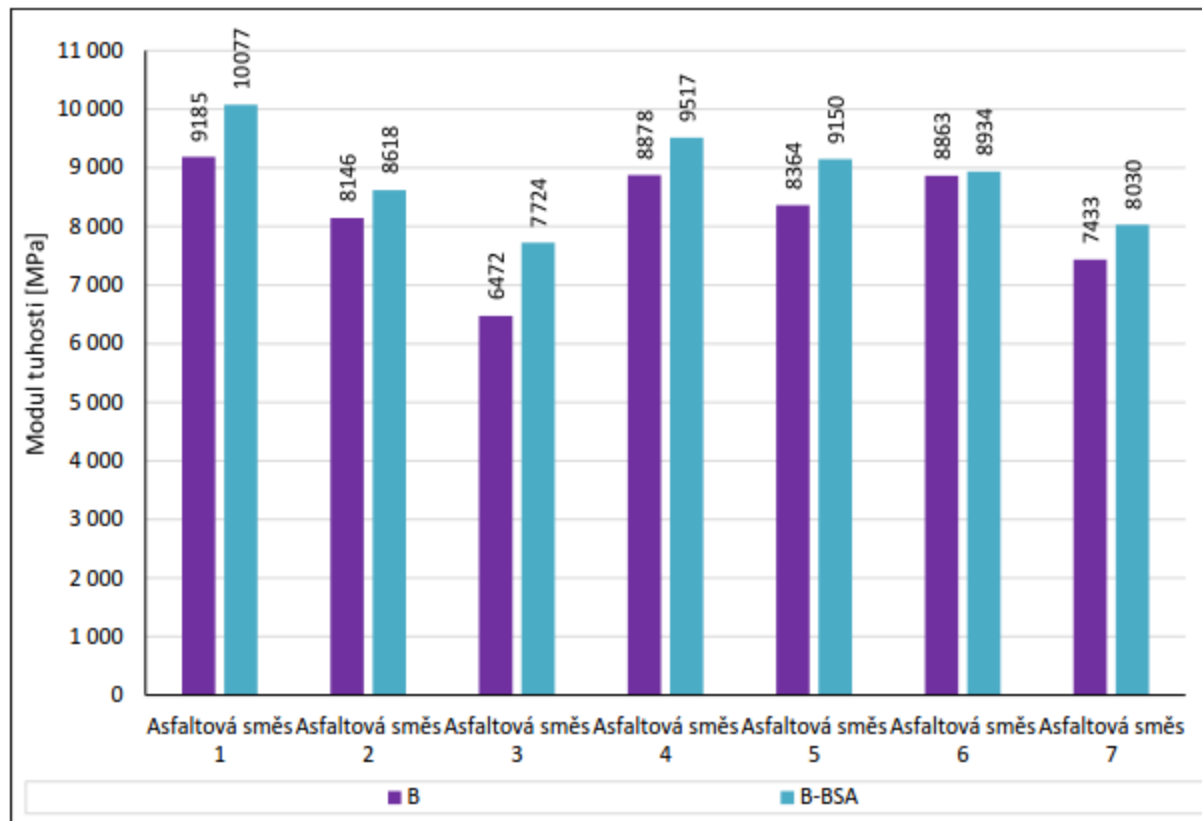
Fázové úhly pojiv (50 °C, 1 Hz)

δ [°]	A	A-RTFOT	A-3xRTFOT	C	C-BSA
Silniční asfalt 1	82,08	76,79	68,63	75,37	72,22
Silniční asfalt 2	79,81	70,86	59,68	70,60	65,14
Silniční asfalt 3	78,89	71,63	60,42	66,45	66,68
Silniční asfalt 4	82,45	76,90	68,54	78,31	74,04
Silniční asfalt 5	83,47	79,41	72,27	78,40	74,70
Silniční asfalt 6	83,14	77,97	70,17	75,01	73,56
Silniční asfalt 7	76,61	66,61	55,42	77,72	61,27

- ➔ **Vysoká korelace mezi hodnotami komplexních smykových modulů pojiv zestárnutých metodou 3xRTFOT a hodnotami komplexních smykových modulů pojiv vydestilovaných z asfaltových směsí zestárnutých postupem BSA (koef. korelace 0,88 resp. 0,97)**

Moduly tuhosti asfaltových směsí (15 °C, 10 Hz)

- ➔ stárnutím BSA se zvýšila tuhost směsí o 0,8 % až 19,3 %
- ➔ zvýšení tuhosti ovšem nekoreluje s tloušťkou filmu pojiva na povrchu kameniva jednotlivých asfaltových směsí

MSCR test: Funkční zkouška pro předpovídání tvorby TD asfaltových směsí z reologických vlastností asfaltového pojiva

Sylvia Dreessen

Thibaud Gallet

TOTAL Centre de recherche de Solaize, France

V příspěvku je sledována odolnost proti tvorbě TD na několika asfaltových směsích a v nich použitých pojivech

Jsou popisovány dvě studie:

- ➔ 1. MSCR Test (Multiple Stress Creep Recovery Test) dobře koreluje se zkouškou pojíždění kolem**
- ➔ 2. se zabývá pouze MSCR testem a stanovením bodu měknutí.
„Varuje čtenáře před zrádnou snahou vyhledávat pojiva s neustále vyššími body měknutí“**

Při 58 °C byla měřena sada:

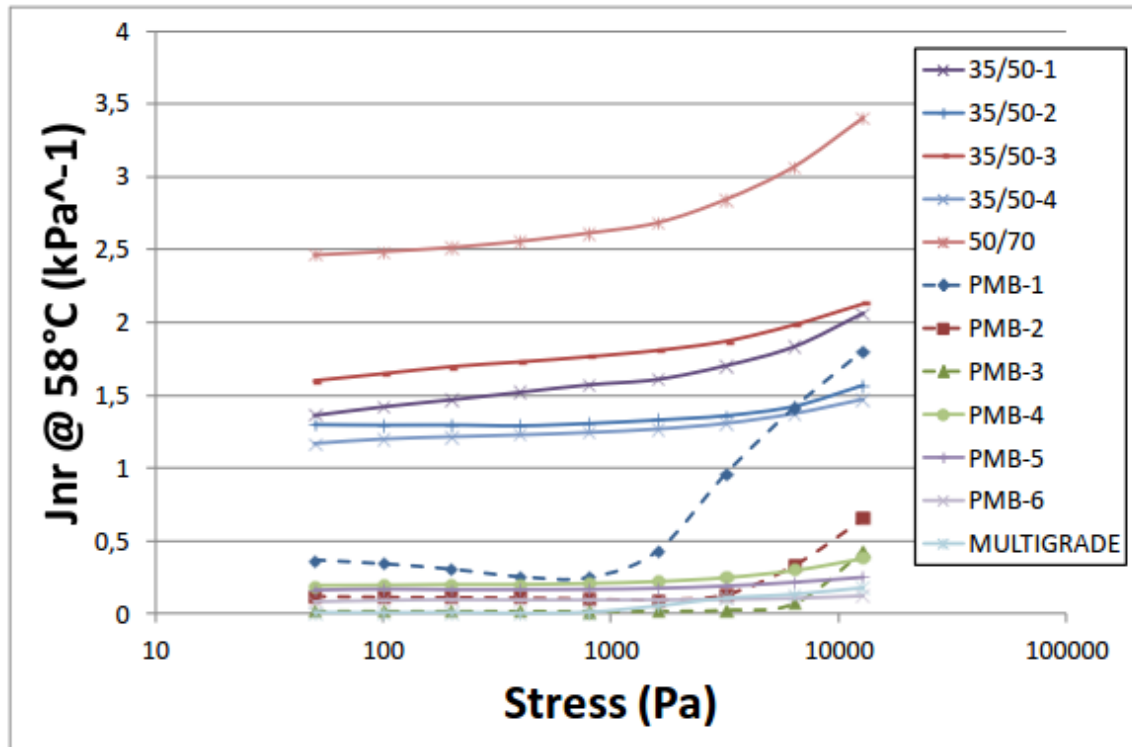
- 5 silničních asfaltů gradace 35/50 a 50/70,
- 6 zesíťovaných PmB,
- 1 speciální pojivo.

	35/50				50/70	PMB						Speciální
	1	2	3	4		1	2	3	4	5	6	
Penetrace (dmm)	39	42	41	36	51	41	38	46	36	32	33	31
Bod měknutí (°C)	52	52,2	51,4	53,2	49	62,8	74,6	90	61,4	62,6	67,2	63,6

PmB 1 až PmB 3 jsou navrženy tak, aby měly vysoký bod měknutí.

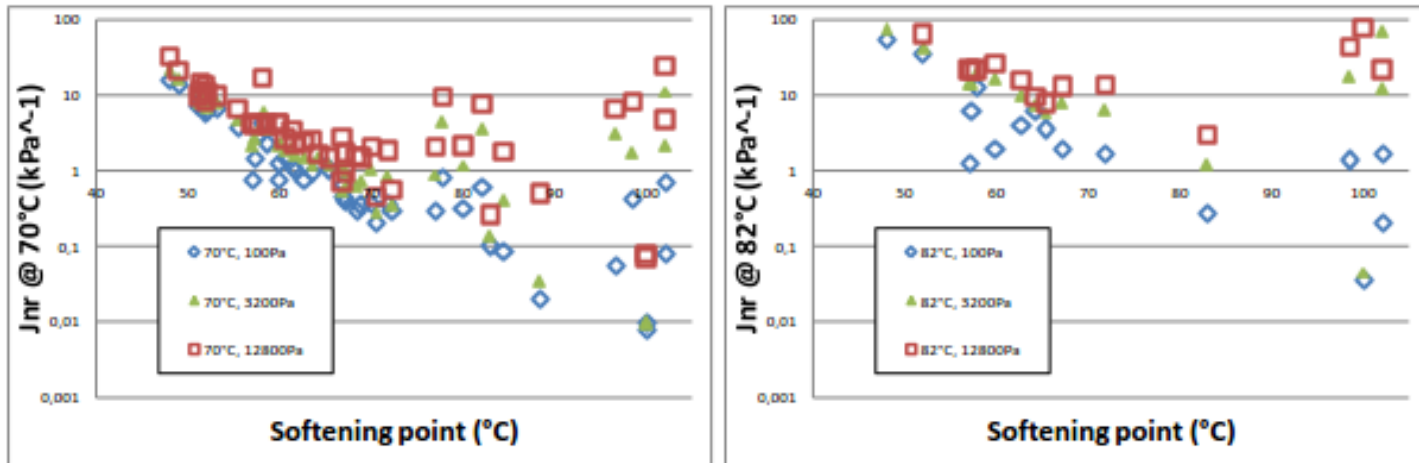
Hodnoty J_{nr} (nevratné smykové poddajnosti) při různých úrovních napětí při 58 °C

U PmB 1 až PmB 3 je závislost chování na působícím napětí nesouvislá.

Nad kritickou úrovní napětí hodnoty J_{nr} těchto pojiv dramaticky rostou, jako by byla síť polymeru narušena.

Korelace bodů měknutí s hodnotami J_{nr} při různých úrovních napětí při 70 °C a 82 °C

- ➔ pro pojiva s KK < 70 °C je korelace relativně dobrá
- ➔ pojiva s vysokým bodem měknutí vykazují chování značně závislé na úrovni napětí.
- ➔ při nízkých úrovních zatížení odolávají tvorbě TD nejlépe, ale při vyšších úrovních napětí mohou být k tvorbě TD náchylnější, než pojiva s nižším bodem měknutí.
- ➔ riziko používání pojiv se stále se zvyšujícím bodem měknutí, pokud nebude zároveň prováděn MSCR test.

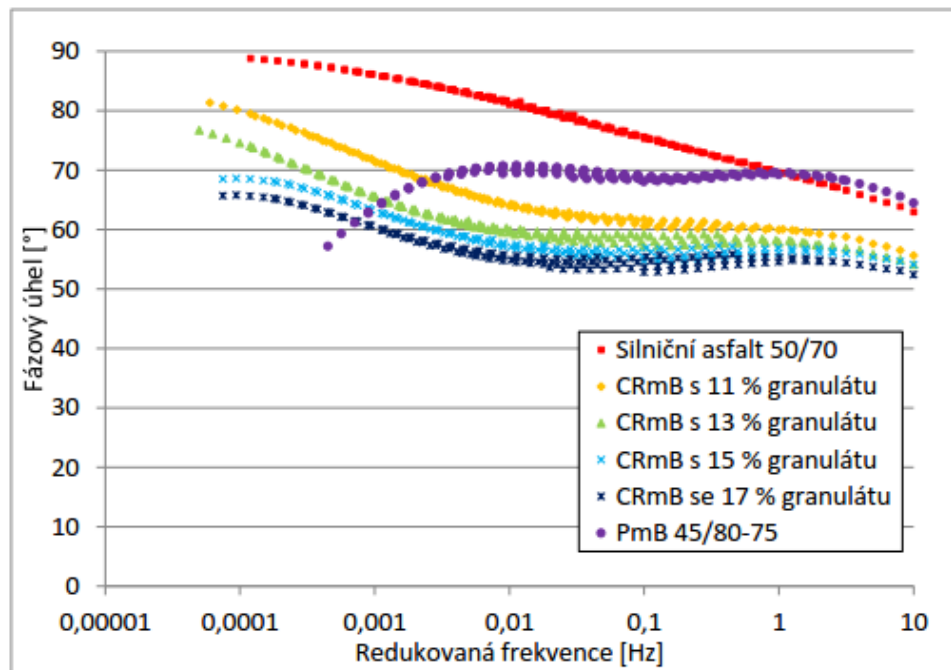
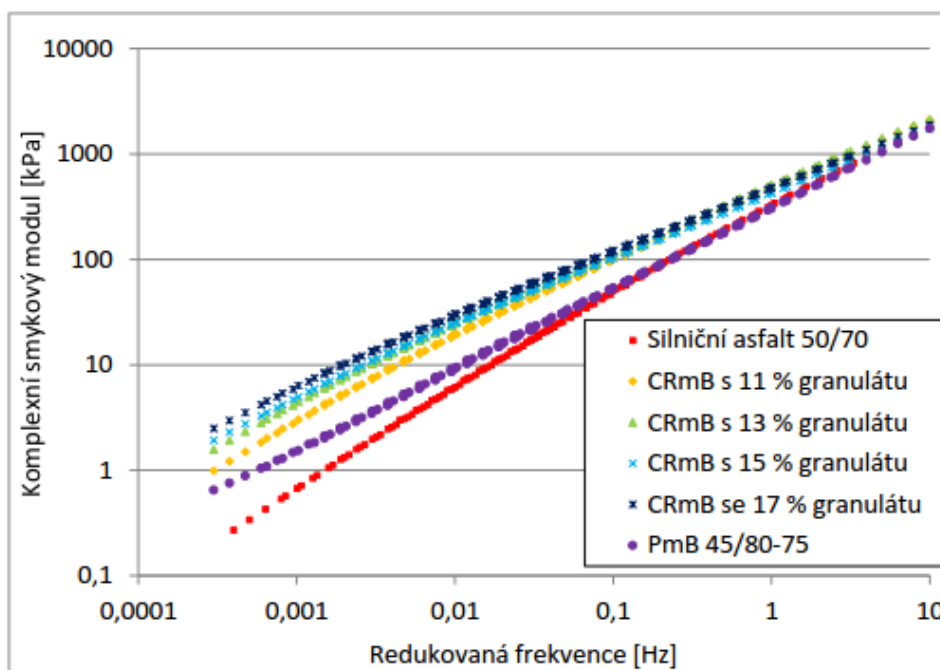
Reakce silničního asfaltu s pryžovým granulátem při vysoké teplotě

**Ing. Ondřej Dašek, Ph.D., Ing. Pavel Coufalík
prof. Ing. Jan Kudrna, CSc.
Vysoké učení technické v Brně**

➔ CRmB s různým obsahem pryžového granulátu

Pojivo	Silniční asfalt 50/70	CRmB s 11 % granulátu	CRmB s 13 % granulátu	CRmB s 15 % granulátu	CRmB s 17 % granulátu	PmB 45/80-75
Penetrace jehlou, 25 °C [0,1 mm]	60	45	42	38	35	55
Bod měknutí [°C]	47,7	55,2	59,7	61,2	64,7	77,3
Dynamická viskozita, 175 °C [Pa·s]	0,05	0,7	0,9	1,9	2,7	0,11
Resilience, 25 °C [%]	1	15	20	21	27	14
Vratná duktilita, 25 °C [%]	6,0	40,0	52,9	55,1	60,5	98,0

- ➔ pro popis vlivu zvýšené teploty na vlastnosti asfaltů CRmB byla pojiva udržována při teplotě 180 °C po dobu 72 hodin
- ➔ v daných intervalech byly odebírány vzorky pojiv pro provedení zkoušek – empirické a funkční v DSR - komplexní smykový modul pojiv (G^*) a fázový úhel (δ)

- ➔ CRmB mají téměř v celém rozsahu vyšší tuhosti než silniční asfalt i polymerem modifikovaný asfalt
- ➔ CRmB mají nižší teplotní citlivost než běžné asfalty
- ➔ CRmB mají nižší fázový úhel než silniční asfalt, tj. vyšší pružnost
- ➔ s rostoucím obsahem pryže se pojivo stává tužší a pružnější

Po třídením termickém stárnutí lze učinit tyto závěry:

- ➔ silniční asfalt výrazně stárne, snižuje se penetrace, zvyšuje se KK a zvyšují se hodnoty smykového modulu téměř na dvojnásobek
- ➔ PmB rovněž vykazuje termické stárnutí, ale smykový modul se mění málo
- ➔ CRmB vykazuje většinou nízkou změnu vlastností po termickém stárnutí, což lze vysvětlit tím, že přítomnost pryžového granulátu působí proti stárnutí asfaltu

Vyhodnocením Blackových diagramů se prokázalo že:

- ➔ do 22 hodin stárnutí při teplotě 180 °C projevovaly se výrazněji pružné vlastnosti CRmB
- ➔ po tomto čase klesaly pružné vlastnosti CRmB

Děkuji za pozornost !!!